

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóne ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditiua foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori franche, adresate cátra expeditiua. Pretiulu prenumeratiunei penru Sabiu este pre ann 7 fl. v. n. ar pre o jumetate de ann 3 fl. 50. Pen-

Nr. 88.

ANULU XXIII.

Sabiu 618 Novemvre 1875.

tru celalalte párti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu ann 8 fl. v. n. o jumetate de ann 4 fl. v. n. Pentru princ. si tieri straine pre ann 12 1/2 ann 6 fl. Inserentele se platescu pentru intái'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

Serbi'a dela 1858 pâna la 1875; (Urmare.)

Pórt'a a vediutu ca a gresitu, surpandu autoritatea principelui Caragegevici, inse pré tardiu. Ea nu se mai indoia ca in Serbi'a mergu lucrurile cu pasi rapedi cátra o resturnare si erá ingrijiata de influinti'a sub care va stá noulu principe si se temea ca, déca celu fiitoriu va fi unu principe energicu, póte aduce tóta cestiunea orientale in cursu. De aceea a incercatu mai intái sa impedece Scupcin'a si dupa ce a vediutu ca acést'a nu se póte a crediutu ca va fi stapána preste situatiune in Serbi'a tramitiendu unu comisariu la Belgradu. Pentru cá sa nu mai intarite pre serbi a cautatu unu pretestu care sa nu atinga deadreptulu pre serbi in afacerile loru interne. Sub pretestu ca voiesce Pórt'a a deslegá cestiunea fortaretieloru incunosciintiéza pre principe prin o scrisóre vezirale dto 9 Nov. 1858 (3 Rebiu-Akher 1275) despre venrea unui comisariu in persón'a lui Cabuli-Efendi. Acest'a a primitu unu fermanu pre lánge instructiunea, ca de cum-va Caragegevici nu se va mai puté sustiené pre tronul sa asiedie numai decátu o caimacamia (locutiintia) de trei, din persónele familieloru celoru mai vediute in Serbi'a. Comisariulu asiá dara provediutu cu astufeliu de plenipotentie, dupa ce a sositu, a asteptatu sa véda cum se voru desfasiurá evenemintele.

Scupcin'a s'a vediutu din diu'a cea dintái a intrunirei cum este colorata. Partea curtiei avé fórte putieni reprezentanti. Deputatii dela tíera erau in cea mai mare parte partesani de ai familiei Obrenovici. De acést'a s'au apropiatu liberalii si iau luatu sub conducerea loru. Partea asiá numita „oligarchica“ inca erá binisioru reprezentata. Ea nu voia schimbare de dinastia, ci de ocamdata numai unu provisoriu. Asupr'a acestei párti erá indreptata atentiunea comisariului. De partea acést'a se tiené Vucsici, Garasianin si Misi'a. Inse fia-care din acesti trei si avé planurile sele proprie. Betranulu Vucsici doria sa urce pre tronul pre unu fiiu minorénu de ai principelni Alessandru, pre care sa-lu aiba sub tutoratulu seu si cá regentu sa domnesca elu in Serbi'a. Cá inamicu de mórté a lui Milosiu se invoieá cu ori si ce, numai nu cu restauratiunea Obrenoviciloru. Milionariulu Misi'a voia sa vina pre tronul unu ginere alu seu, carele inca erá din famili'a Caragegevici. Garasianin, fara indoiéla celu mai cu spiritu dintre toti trei, inca nu-si facuse planulu pentru o eventuale cadere a principelui. Se póte ca elu cugetá la sine insusi. Elu trecea de unu omu a lui Napoleonu si se dicea pre atunci, cându referintiele devenéu din di in di mai ostile intre Austri'a si Franci'a, ca elu aru fi candidatulu celu mai binevenitu alu Franciei la tronulu serbescu. In Scupcina inse nu erá nici unu prospectu pentru nici un'a din tendintiele atinse.

Aici va fi locul de a aruncá o privire asupr'a trecutului pentru de a lamuri incátu-va referinti'a intre familiile Caragegevici si Obrenovici. Caragegevici (George celu negru) a fostu primulu eliberatoru alu Serbiei. Elu a inaltiatu la 1804 stindardulu resculárei. Dupa multe lupte si necasuri a alungatu pre turci din Serbi'a, a ocupatu fortaretielose si a tre-

cutu preste Drin'a in Bosni'a. Mai pre urma a incercatu o legatura cu Muntenegru si i-a succesu a ajunge pâna la frontariel Muntenegrului. La 1812 inse dupa pacea dela Bucuresci cu Russi'a, turcii se arunca cu tóta puterea loru asupr'a Serbiei. Caragegevici a resistatu unu tempu óre-care puterei turcesci; in cele din urma inse, la sfatulu Russiei, a trecut in Austri'a si trei ani de dile Serbi'a a fostu pasialicu turcescu.

La 1815 inaltia Milosiu Obrenovici flamur'a resculárei si eliberéza Serbi'a de turci, dara nu ii póte alungá si din fortaretie. Milosiu a fostu aiu doilea eliberatoru alu Serbiei si dupa multe negociári capeta beratulu padisiahului si guverná tíer'a cá principe pâna la 1838. Betranulu Caragege, carele indata dupa resculare a vrutu sa tréca in Serbi'a, fu omoritu de ómenii lui Milosiu cându a pusu piciorulu pre pamentu serbescu. Milosiu nu avé nici bravur'a nici aventulu lui Caragege. Elu erá istetiu pâna la astutia, asiá incátu acum erá amicul, acum inamiculu turciloru. Elu credea ca si cu rusii póte umblá cá cu turcii, si s'a predatu unu tempu cu totul influintiei englese. Acést'a i s'a luatú fórte in de reu in Petersburgu si a fostu mai tardiu si caus'a caderei sele, Milosiu scia umblá fórte bine cu poporul, pentruce a si fostu fórte populariu; erá inse mare despotu fatia cu persónele de óre-care insemnate. Senatulu, cu deosebire, a trebuitu sa simta asprimea lui.

Vucsici a organizatu partida „constitutiunaliloru“ si in cele din urma a silitu pre Milosiu sa abdica in favórea fiului seu. Dara si domni'a junelui principe Michailu a fostu fórte scurta; pentruca la 1842 fú alungatu si acést'a din Serbi'a. Prin mijlocirea protectiunei rusesci Vucsici aduce pre tronulu Serbiei pre fiulu lui Caragege, Alessandru Caragegevici. Acést'a inse nu erá nici umbr'a tatániseu. Elu erá unu regentu slabu si fara capacitate. Prin referinti'a lui fatia cu Austri'a a vatematu simtiulu serbescu si s'a facutu imposibile. Milosiu, carele erá internatu in Vien'a, s'a folositu de revolutiunea din 1848 si a fugitu in Romani'a unde a petrecutu la mosiele sele. Fiulu seu Michailu si a castigatu in tempulu esilului cultura européna si a scrisu mai multe brosiuri in limb'a francesa despre missiunea Serbiei in orientu. Inteliginti'a din Serbi'a avea cele mai bune sperantie in Michailu si in viitoriulu Serbiei. In poporu inse avea totu betránulu Milosiu cea mai mare popularitate.

Din Romani'a nu erá greu a influintiá alegerile pentru Scupcina, mai alesu fiindu Milosiu fórte bogatu si dandu cu mâna larga sume insemnate spre scopulu acést'a. Dupa ce au esitu alegerile in favórea lui s'a ascuratu si de bunavointi'a Russiei, carea doria cu ori-ce pretiu sa delature influinti'a austriaca din Serbi'a. Asiá stau lucrurile cându s'a deschisu Scupcin'a in diu'a de St. Andreiu in 1858.

Partesanii Obrenoviciloru in Scupcina inca nu erau constituiti si asiá s'a intemplat de s'a alesu presiedinte Misi'a Anastasievici si numai vice-presiedintele si secretarii au fostu din Obrenoviciani.

Cabuli-Efendi a vediutu ca principele Caragegevici nn se póte sustiené si asiá a pasitu cu planulu de camacamia pre fatia. Mai intái a

comunicatu planulu cu Vucsici, Misi'a Anastasievici si Garasianin. Cei doi dintái se vedeau aplecati; Garasianin erá cu reserva, pentru ca elu stá, pre sub mâna, in corespundintia cu liberalii. Elu nu erá cu tóte aceste in contra restauratiunei Obrenoviciloru. La o ocaziune a disu cátra Efremu Gruici, unulu din secretarii Scupcinei: „Voi nu cunósceti pre betránulu Milosiu si volniciele lui; déca-ju ve-ti aduce adi la Belgradu, mâne ve va paré reu de ce a-ti facutu.“

Planulu lui erá cá dupa abdicerea lui Caragegeviciu se institue Scupcin'a unu guvernul provisoriu, asiá incátu port'a sa nu póta instituí caimacami'a; indata dupa acést'a Scupcin'a sa se disólve si sa se escrie alegeri nóue in terminu de 6 luni de dile si acést'a Scupcina nóua sa aléga pre principele celu nou. Liberariloru li se paru terminulu pré lungu si se temeau ca in tempulu acést'a oligarhii voru cautá sa pescuasca in turbure. Nici liberariloru nu li erá pre voia restaurarea Obrenoviciloru; in sa aveau sa aléga acum numai intre caimacamia si între Obrenovicesci. Ei au alesu pre cesti din urma si din motiulu ca Milosiu erá betranu si dupa elu avea sa urmeze Michailu, dela care asteptau sa introduca idei nóue si liberale. Uniti liberalii asupr'a acestui punctu, in compania cu partesanii obrenoviciloru, aveau rol'a cea dintai si cea mai insemnata in Scupcina.

Activitatea Scupcinei s'a inceputu cu aceea ca s'a adusu o lege asupr'a periodicitati Scupcinei, carea s'a si primitu fara de discussiune. Alu doilea actu a fostu o adresa de multimita puteriloru garante pentru respectarea neutralitati Serbiei in tempulu resbelului din Crime'a. Mai departe unu protestu contra amestecului portiei in atacerile interne ale Serbiei.

In 10 Decembre se incepu atacurile asupr'a principelui Caragegevici. Deputatulu Belgradului, Michailu Berlovatiu insira de pre tribuna unu catalogu de umiliri si de abusuri sub domni'a lui Caragegevici. Nici sa se dea unu respunsu la cuventulu de tronul nu a primitu Scupcin'a. Dep. dela Smederevo, Simon Protici, cetesce unu actu formalu de acusa si termina cu propunerea: sa se depuna principele. Cându termina Protici propunerea sea, se aude din tóte pártile: „principele se abdica“. Presiedintele enuncia dorinti'a acést'a cá conclusu. Formul'a de abdicere erá gat'a si asiá nu mai trebuiá alta decátu sa se aléga deputatiunea carea sa-i duca formul'a de abdicere principelui spre a o subscrie.

La curte erau toti de acea credintia ca inca nu e nimic'a perdutu. Sub cuventu ca in „onórea Scupcinei au sa se faca manevre“ s'au concentratu trupe la Belgradu, cari fura tratate bine cu mancare si beutura in casarme. Corpulu oficiariloru erá castigatu pentru curte prin mijlocirea rudeniloru principelui. Curtea mai avea mari sperantie in Austri'a si Turci'a si in celalalte puteri garante. Tóte aceste au datu ansa la inarmarea poporului in Belgradu si contragerea mai multoru barbati inarmati in launtrulu tieriei. Din acesti'a s'a formatu unu corpu de garda pentru Scupcina si sub scutulu corpului acestui'a s'a dusu deputatiunea cu actulu de abdicere la principele. Acést'a nu s'a aretatu surprinsu, cu sânge rece a primitu actulu de abdicere si sia cerutu tempu

de cugetare pâna a dóu'a di dimineti'a.

Indata dupa departarea deputatiunei a chiamatu principele la sine pre consului puteriloru garante sai intrébe de sfatu ce sa faca cu Scupcin'a. Consului au respunsu, afara de comisariulu turcescu, ca ei trebuie mai antái sa céra instructiuni si ca in cestiunea de fatia ei nu potú dá staturi, ci acelea sa le dea ministrii si senatulu.

Adóu'a di in 11 Decembre afla poporul din Belgradu, ca principele a fugitu in fortaretiel la turci. Membri Scupcinei aflaserá inca in nóptea trecuta de evenimentulu fugirei si asiá cautá fia care parte sa intrebuintiéze tempulu in folosulu planuriloru sele. Liberalii surprindu pre partesanii caimacamiei in siedinti'a dela 11 Decembre cu prochiamatiunea, in carea principele Caragegevici se dechiara de depusu si prin carea se prochiamá Milosiu Obrenovici de principe. Vucsici si Garasianin a fostu fórte surprinsi de intemplarea acést'a neastep-tata.

Diu'a de 12 Decembre a fostu o di grea. Ai curtiei principelui Caragegevici inca totu credeau in possibilitatea reintórcerei principelui fugitu. Ei credeau ca senatulu va decretá dechiararea concluseru scupcinei de ilegale, va disólve scupcin'a cu putere armata. Trupele inse, in locu de a trage in poporu, au fraternisatu cu densulu si asiá totu planulu au remasu nefruptiferu. Ba nici amenintiarea Austriei, carea concentrase trupe la Semlinu, n'a pututu folosi lui Caragegevici nimic'a, cáci in urm'a protestelorud in partea Russiei, Franciei si chiaru si Angliei n'a venitu in pusetiune de a interveni in favorea lui Alessandru Caragegevici.

Guvernulu provisoriu alesu de scupcina a luatú frenel guvernárii a mâna si a pregatitu cele de lipsa pâna la venirea lui Milosiu, carele pre atunci se afla la Bucuresci.

Scupcin'a a avutu tactulu ca dupa tote aceste a rugatu pre Pórt'a sa le intarésca pre nou alesulu si inca cu dreptulu ereditariu.

(Va urmá.)

Polonii din senatulu imperiale iéra dau de lucru pressei cislaitanice. De astadata este dlu *Cerkavski*, carele se bucura de a fi numitu mai adeseori, si carele intr'o vorbire a sea la proiectulu privitoriu la inspectiunea scolara a desvoltatu o programa intréga a deputatiloru poloni. Invetiamentulu natiunalu polonu este amenintiatu. De aru avé polonii si perseverantia precum au propusuri bune, ei aru esoperá fórte multe dela senatulu imperiale, asiá inse si cu cestiunea inspectiunei scolare se impliní dorinti'a nemtiloru, cáci cându e lucrulu la decidere polonii esu din sal'a senatului imperiale. „*Dziennik Polski*“ convocarea unui congresu polonu, a cáru scopu este contactulu deputatiloru cu alegatorii loru si cu alte persóne considerabile spre a se intielege asupr'a tacticei nóue in situatiunea cea nóua.

Unu oficiosu vienescu asecura in „*Tagesboten aus Mähren*“, ca Austri'a va ocupá cu trupe Bosni'a si Erzegovin'a in calitate de manda-

taru alu puteriloru mari. Generalulu de Mollinari va comandá „dóua séu trei divisiuni nemobilizate“ necesarie spre sferisitul ocupárei.

Provisiunea trupeloru din Vilatulu Bosniei aru ingrigio deocamdata puterea mandatará (Austria); dupa ce se aru mai reculege tiér'a ceaplina de bogatii naturale aru avé sa pórté ea ins'asi sarcin'a provisiunei, avendu totu odata indatorirea de a rebonificá si spelese cele dintáiu.

Acést'a aru fi un'a din scirile alarmatóre din septamán'a trecuta. Alt'a este in „Köln. Zeitg.“ Dupa acést'a cabinetulu englesu se ocupa in tempulu mai nou fórté seriosu cu cestiuni esterne, cu deosebirecu cestiunea orientale. In privint'a acestei din urma s'a si decisu si a dispusu oficiulu de resbelu de a tiené la indemána trupe, pentru unu marsiu eventualu spre Egiptu.

O depesia din Bucuresci spune ca prin decretu domnescu suntu corpurile legiuitoire, senatu si camera, convocate pre 15 Novembre in sessiune ordinaria.

De pre cámpulu insurectiunei suntu fórté rari scirile. Depesie din nordulu Bosniei spunu, ca li-a succesu insurgentiloru a face nepracticabilu drumulu de feru dela Novi-Banjaluca din care cauza s'a si sistatu frequentia acelu drumu.

Din Serbi'a se telegraféza ca lângá Topsisider totusi se va infintia unu castru, inse fára de insemnate de resbelu. Dupa „Istoc“ la Zapecar mai suntu 20,000 turci si la Alessinae 20,000 turci. Se vorbesce ca are a se intruní o scupcina in Bosni'a pentru cá sa se consulte asupr'a organisárei resbelulu in primavéra. Muntenegru si Serbi'a voru luá parte sub scutulu puteriloru.

Dia Ungariei.

Bud'a-pest'a in 11 Novembre 1875. Astadi se incepú desbaterea asupr'a bugetulu, care curmá monotonia siedintiloru de pâna acum. Starea financiale critica, in care se afla astadi statulu ungurescu, colosalulu bugetu, care tréce preste puterile tieiei, d'au ocaziune buna parintiloru patriei, de a se cugetá seriosu asupr'a medilóceloru convenibile, prin cari se póte curá morbulu greu, de care sufere organismulu statulu, fára de a pune in periculu esistintia materiale a cetatieniloru. Preliminariulu optimistulu cere nisce sacrificie, pre cari cu greu le vomu prestá între impregiurári economice atátu de nefavorabile. Vomu vedé in decursulu desbaterei ce atitudine voru luá deputatii fatia de aceste postulate esagerate.

Siedintia se deschide la 10 óre, se autentica protocolulu siedintiei trecute, presidiulu anuncie mai multe petitiuni si depunerea mandatulu dietalu de cátra deputatulu alesu in alu II cercu electoralu alu Orastiei. (Romosu) Laur. Barcianu. Presidiulu va ordiná acolo alegerea nóua. Inainte de inceperea desbaterei bugetarie, contele Ferd. Zichy róga pre ministrulu de fincie se comunice casei rezultatele manipulatiunei cassei pre cuartalulu III, fiindu-ca prin acést'a se va castigá unu nou si insemnatu factoru la apretierea bugetulu.

Ministrulu de fincie C. Széll apromite, ca va publicá acele rezultate in fói'a oficiale de mâne, inse numá in form'a de pâna acum, pentru ca n'a avutu tempu sa faca unu conspectu mai estinsu.

La ordinea dilei urméza raportulu comisiunei financiale despre bugetulu pre anulu 1876.

Raportulu generalu se privesce de cetitu si P. Ordody, referentulu comisiunei financiale luandu cuventulu arata, ca bugetulu de acum se deo-

sebesce in modu insemnatu de bugetele de pâna acum si inainte de tóte prin aceea, ca guvernulu a mersu din initiativa propria in crutiare pâna la marginile posibilitatiei. De alta parte guvernulu s'a nesuitu mai multu decâtu guvernele de pâna acum, a fipsá venitele conformu realitatiei.

Oratorulu insira titlurile principali, in cari s'au facutu reductiuni insemnate si infatisiéza bugetulu in totalitatea sea cu cifre. Crutiári mai mari nu s'au potutu face, cáci se periclitau interesele vitale ale tieiei, se sguduiau institutiunile cele mai insemnate. In fine precisandu punctulu de vedere alu comisiunei fatia de modulu propusu de ministrulu de fincie, de a acoperi deficitulu, recomanda raportulu comisiunei de base la discussiune. (Aprobare in centru.)

Ministrulu de fincie Széll, provocandu-se la esposeulu seu de mai inainte despre starea financiale dice, ca acum nu are de a mai adauge la acelu raportu, ci astépta enunciativunile casei asupr'a lui, la tempu de lipsa va dá deslusiri déca se voru cere. Din cele ce au disu atunci nu retrage si nu modifica nimicu, fiindu acele eflusulu convictiunei sale. (Aprobare in centru.)

Ig. Helfy, care a substernutu in numele partidei sale (stang'a extrema) unu votu separat, ia cuventulu pentru a-lu motivá. Degiá in desbaterea adresei, incepe oratorulu, partid'a sea si-a datu opiniunea in genere asupr'a situatiunei, acum se marginesce la bugetu. Marginea pentru atacurile opozitiunei, e creditulu natiunei. Sinmagirea dia anii din urma cere sinceritate neconditionata. Ce privesce efectulu asupr'a tieriloru esterne, aceste nu voru asteptá descoperirile opozitiunei, spre a-si face o judecata despre situatiunea nóstra. Trecandu la obiectu oratorulu reflectéza la ideile directive ce au determinatu pre ministrulu de fincie in compunerea bugetulu. Nu este adevératu, ce a disu ministrulu, ca prin bugetu s'a inauguratu o politica in stilu mare. Ministrulu voiesce sa urce contributiunile cu 8 milióne, sa consume restulu imprumutulu si sa faca datoria nóua. A ceea nu este politica in stilu mare. O asemenea politica avuramu de vro cáti-va ani incóce si togm'a politic'a acést'a trebuie schimbata.

Reformele radicali, de cari vorbesce ministrulu de fincie, ni stau inainte, dara ele nu suntu nice liberale, nice promitétorie in respectu financiaru. Este dóra proiectulu despre comisiunile administrative séu celu despre casatori'a civila liberala? Crutiári esentiali, dupa cum se laudá guvernulu, nu s'au facutu, unde a fostu cu putintia; erogatiunile comune s'au urcatu inca cu 3 1/2 milióne. Sistemulu actualu nu e in stare sa cureze morbulu financiaru. Oratorulu combate adevérulu cifreloru, spre a dovedé, ca bugetulu nu e realu.

Ce privesce promovarea capabilitatiei de contributiune, alu patrulea principiu statoritu in esposeulu ministerialu, oratorulu dice, ca ministrulu e nelogicu urcându mai intáiu sarcinele si asteptandu apoi sporirea capabilitatiei care si asiá e destulu de sguduita.

Ministeriulu se róga de pacientia, dara n'a facutu nimicu pentru a urcá contribuabilitatea. Guvernulu se afla in a 9 luna a stárei sele interesante si intr'adeveru ca copilulu aru puté fi pre lume (Haritate). Capabilitatea de a contribuí se póte urcá numai printr'o resolvere nimerita a cestiunei de banca, a cestiunei vamali si comerciali si a drumuriloru de feru, dara oratorulu arata din cuventulu ministrulu presiedinte ca nu se póte asteptá nimicu in directiunea acést'a.

In urma oratorulu venindu la deficitu nu vede in medilócele recomandate de comisiune nice o garantia; dreptu acea recomanda votulu separat.

Ed. Zsedényi constata, ca in preliminarulu de fatia guvernulu aréta in fakta unu sentiulu de crutiare si ni destépta sperantia, ca elu din anu in anu va miciorá erogatiunile, asiá incátu trebuintiele se voru puté acoperi prin puterea materiale a tieiei si nu voru mai fi de lipsa imprumuturile. Cine vrea sa mai adauge acum nóue spese in bugetu pentru diverse scopuri, fia cátu de salutare, acel'a e unu cosmopolitu, dara nu unu patriotu ungurescu. Acum trebuie sa eliminámu din bugetu tóte erogatiunile ce nu suntu neaperatu de lipsa.

Oratorulu aréta, cum a ajunsu cas'a reprezentativa pre calea de a-si rupe gátulu. Calauzulu nostru a fostu acoperirile optimistice preliminate de ministrii nostri financiali de mainainte.

Oratorulu desvólta apoi in discursulu seu parerile sale in detaiu asupr'a bugetulu, pre care lu afla ce e dreptu prea esageratu, fiindu-ca trece preste puterile materiale ale tieiei, dara in urma lu primésece recomandandu mai intaiu ministeriulu sa se nesuíesca a reduce spelese si anume a lasá intreprinderile economice (bale etc.) cari nu aducu nice unu venit, ci sugu cá nisce lipitori sangele tieiei; altmintrenea tiér'a va cadé viktima incurcaturiloru financiali. Oratorulu primésece bugetulu (aplausu viu in centru.)

Dupa Zzedényi ia cuventulu redactorulu foiei principale a partidei lui Sennyey „Kelet népe“, deputatulu Kállay, deastadata cá reprezentantu alu opozitiunei dreptei fiindu Sennyey bolnavu togm'a in acestu momentu gravu, candu se desbate bugetulu.

Candu vení rendulu la Kállay, sal'a desiertata se indésa de deputati, cari erau curiosi a ascultá pre unu novitiu parlamentariu si inca pre unu barbatu distinsu din opozitiune. Discursulu seu a fostu tientiulu intr'unu tonu modestu, obiectivu, dara puternicu, fára coloritu oratoricu, inse cu unu efectulu mare. Cu o atentiune respectabila lu urmarira amicii si inimicii si candu gatá si se inchisa totu odata si siedintia, o tacere profunda dovedea, cátu de bine au nimeritu sagetile lui Kállay.

Cele mai marcante pasagie din cuventarea sea, cu care si-a eluptatu unu triumfu recunoscutu chiaru si de press'a guvernamentale, suntu aceste:

Déca si liberalii guvernulu inceputa se véda, dise Kállay, ca consolidarea bugetulu nostru nu e numai treab'a ministrulu de fincie, ci problem'a guvernulu intregu, atunci pretinderea continua a partidei lui Sennyey, de a audi unu programu pentru acést'a activitate colectiva a guvernulu in respectulu reformeloru, este deplinu justificata. Oratorulu regreta multu, ca guvernulu a substernutu prea tardiu proiectele respective, asiá incátu se va puté discutá asupr'a acestoru proiecte, prin urmare asupr'a presupunerei morale si asupr'a basei acestui bugetu abia atunci, candu bugetulu va fi degia lege. De vreme ce aceste proiecte de reforme nu potu sa-si arate efectulu asupr'a anulu 1876, oratorulu trebuie sa dechiaré bugetulu acestui guvern, care afirma in modu atátu de ostensibilu ca a curmatu cu praxa de pâna acum, de o continuare simpla a maximei practicate pâna adi si de unu planu economic „de a trái din mâna in gura.“

In statulu erogatiuniloru se vede óre care diligentia de crutiári, dara intr'adeveru totusi nu s'a crutiatu. Guvernulu a venitu insusi ad absurdum, cáci prelanga tóta asertiunea, ca „a mersu in crutiare pâna la marginile posibilitatiei,“ totusi a aprobatu unele stergeri facute de comisiunea financiale. Aici e motivata suspitiunea, ca vomu mai puté negociá inca cu guvernulu la o templare binevenita. De 8 ani ne amu dedatu la birocrația, cá si candu acést'a aru fi o institutiune indigena, precandu noi

dorere amu incetatenitu numai partile ei umbróse. Birocrația unguresca cu pucine esceptiuni respectabile e mai mare in trendavia si uitarea datorintiei, decâtu in diligentia si implinirea datorintiloru. Noi apelamu totudeun'a la devotamentulu poporulu insarcinatu preste mesura, sa apelamu odata si la devotamentulu oficialiloru se lucre mai multu. In modulu acest'a sa crutiamu prin reducerea posturiloru, dara nu prin reducerea lefei.

Intreprinderile montane si forestarie cá economia neproductiva se le cassámu chiaru si cu vatemarea sentiulu natiunalu. In stari critice trebuie lasate pasiunile si sa fimu eroi nu numai in vorbe, ci si in restringere si resignare. Cu unu cuventu totu ce e luxu natiunalu sa damu la o parte marginindune prelange cele mai neaperate trebuintie.

Venindu la postulu acopeririloru oratorulu dovedesce cu cifre esagerarea ministrulu de fincie in taxarea veniteloru. Aceste nu se voru inmultí, si deficitulu se va mari inca. Dárilu vechi restante notate cu 4 milióne nu voru incurge la nici o intemplanie. Ministrulu de fincie se afla intr'o sinmagire mare.

Incátu e pentru urcarea dáriloru cu 8 milióne, Kállay dice, ca acést'a este unu cuventu funestu intr'unu tempu, candu restantiele de dare in massa suntu celu mai viu testimoniu despre scaderea puterei de a contribuí. Si oratorulu totusi s'aru imprietení cu acestu cuventu, déca i s'aru dá garantia ca prin acestu sacrificiu tiér'a aru scapá de incurcaturi. In planulu financiaru alu guvernulu inse oratorulu nu afla absolutu acést'a garantia si tiene incercarea, de a acoperi deficitulu prin introducerea unei contributiuni ilusorice, de pasiulu din urma alu desperárei. Spre a confirmá adevérulu apostrofáriloru sele, oratorulu arunca partidei liberale si siefulu ei, ministrulu presiedinte Tisza acele cuvinte, cu cari siefulu de odinioára alu opozitiunei a trantitu la 3 Fauru a. c. cabinetulu lui Ghyczy. Aceste cuvinte culminéza in dicerea, ca urcarea contributiunei este identica cu confiscarea averei natiunali. S'au inbunatátitu dóra — intréba Kállay cu unu sarcasmu muscatoriu — dela 3 Fauru a. c. relatiunile de productivitate si avere ale poporulu nostru asiá, incátu omulu dela 3 Fauru nu mai tiene acum urcarea contributiunei de o despoiere a capitalulu?! Unu surisu hipocraticu tresári la acést'a apostrofare — pre fatia ministrulu presiedinte.

„Journal de Bucarest“ de Duminec'a trecuta publica articolulu de mai josu intitulatu: „Romani'a si Turci'a“:

„Suntemu departe de tempulu candu Romani'a necunoscuta trécea de o provincia turcesca si candu publicisti cei mai acreditati nu vorbiau decâtu cu indiferentia séu dispretiu despre acést'a tíera despre care nu sciau nimic'a, nici istoria nici numele ei. Este adevératu ca suntu si astadi multe persóne cari confunda pre Romani'a cu cutare provincia din imperiulu otomanu supusa dominatiunei directe a sultanulu: mai suntu inca si cáte-va cárti elementarie, in care rutin'a mantiene nisce denumiri neesacte si apretári fára valóre. Asemenea erori inse devinu din ce in ce mai rare. Numele si adevérat'a situatiune a Romaniei devinu din ce in ce mai bine si mai in generalu cunoscute. Scriitori distinsi contribue pe fa-ce di, in Franci'a, in Itali'a, Germani'a si chiaru in Americ'a a imprasciá toti nourii. Pres'a se ocupa de Romani'a si in genere cu o insemnata bunavointia. Ca se intalnesce cáte odata in acestu concertu simpaticu cáte o nota discordanta, nu trebuie nici sa ne surprinda, nici sa ne puna in mirare. Nimeni nu póte

avé ilusiunea de a multimi pre tóta lumea. Esentialulu este de a justificá cátu mai putienu nemultiamirile.

„Din ceea ce diseram resulta ca s'aru face mare gresiela de s'aru aplicá României prognosticele urite cari se adreséza Turciei de cátra unu mare numeru din diarele straine. Situatia deplorabile a acestui imperiu, neputintia sea de a reprimá o insurectiune care n'are nici unu ajutoriu din afara, turburarea si nestabilitatea cari domnescu in inaltele regiuni ale puterei inspira spiritelorulu celor mai putienu pesimiste temeri fórté serióse.

„Aceste temeri suntu cam esagerate. Turcia va traí póte multu mai multu decátu 'si inchipuescu acei cari viséza o emancipare in curendu a populatiuniloru crestine care ii suntu inca supuse; acésta emancipare póte ca nu e in sine-si posibilé in conditiunile in care se afla aceste populatiuni. Ori cum aru fi inse cu tóte acéstea, intru ce este atinsa România!

„Amu dis'o in mai multe renduri, ca cestiunea orientulu se opresce pre tiermulu dreptu alu Dunarei. România prin positiunea ei geografica cá si prin institutiunile ei politice, apartiene Europei iéra nu acelu imperiu pre jumetate asiaticu care se numesce Turcia. Destinele României suntu cu totul neaternate de ale imperiului otomanu.

„S'a aretatu temerea ca ori-cátu de slaba aru fi legatur'a care o unesce cu Pórt'a, România sa nu fia absorbita de cátra Russi'a séu Austri'a. Si pentru ce? Aru fi óre Russi'a mai puternica, déca violandu tóte drepturile, si aru anesá, contra ori-cárei dreptati, cinci milióne de ómeni cari voiescu sa remana ceea ce suntu, si nu dórescu a fi nici rusi nici austriaci? Posesiunea României, se dice de cátra unii, aru fi drumulu celu mai bunu spre a ajunge la Constantinopole.

„Dara este óre siguru ca rusii aru fi avendu o pofta asiá de furiósa cá sa stapanésca Constantinopole, si acést'a cu risculu de a aprinde unu resboiu universalu, cáci nu este siguru ca celelalte puteri mari aru privi cu indiferentia pre Russi'a asediata pre Bosforu si putenda sa amerintie dupa placu-i Europ'a si Asi'a.

Si apoi suposandu ca Russi'a aru voi cu ori-ce pretiu sa mérga la Constantinopole, marea négra i e deschisa si drumurile de feru aru conduce in porturile acestei mári tóte trupele cáror'a alta-data le trebuia luni intregi cá sa póta fi conduse numai pâna la Dunare.

„Cátu despre Austri'a nu este si ea destulu de incurcata de multiplacitate elementelor eterogene din cari se compune? Si ce interesu aru avé ea sa-si creze la Dunare o nóua Venetia, in loculu acelei'a a cárei perdere a fostu unu castigu pentru dens'a? Mai inainte de unificarea Italiei, Austri'a chieptuá pre fia-ce anu milióne spre a mantiene autoritatea sea intr'o tíera care nu voia sa scie de dens'a si se facea in zadaru odiósa lumei civilisate. Astadi ea intrebuintiéza in lucruri utile banii pre cari odinóra ii intrebuintiá pentru a-si asigurá o dominatiune detestata si se bucura de o reputatiune meritata de liberalismu si de echitate care va cantarí multu in balantiele destinei sele. Aru trebui cá ómenii de statu ai Austro-Ungariei sa fia orbi déca aru renuntia la avantajele acestei escelente situatiuni, in schimbulu nu scimu cárei satisfactiuni de ambitiune teritoriale.

„Nu, România, n'are a se teme intru nimicu de vecinii sei. Ea aru puté vedé inse nascendu-se pericolulu in propriulu seu sinu, déca aru renuntia la politic'a intielépta care a facut'o ceea ce este. In locu de a cautá sa turbure lucrarea ei de organizare, care nu este inca seversita, tóte spiritele cu sinceritate animate de unu patriotismu adevratu aru trebuí sa

se unésca spre a lucrá in comuna intielegere pentru seversirea acestei lucrári.

„Români mai au inca atátea de facutu! Scólele loru nu suntu nici atátu de numeróse, nici atátu de dese, industri'a loru abia esista, avuti'a loru agricola descresce, o crisa de bani fórté durerosá apésa asupr'a comerciului, eata atátea cestiuni cu cari cauta a se exercitá activitatea loru si ocupá inteliginti'a loru.

„Lase români puteriloru celoru mari de a se ocupá de politic'a cea mare. Ei au altele mai bune de facutu. Va veni tempulu cându glori'a unui Parmentier si a unui Pestalozzi va fi cu totul in altu-feliu de luata cátu a unui Bismark si a unui Napoleonu. România se póte lipsi de aci inainte de acele renume sgomotóse cari nu se intemeiéza decátu pre ruine manjite de sânge. Barbatulu care va dá României unu instrumentu de munca mai multu, unu elementu nou de civilizatiune va meritá sa fia binecuvantatu de cátra natiunea intréga, si déca ii trebuie o aureola, admiratiunea recunoscatóre a popóreloru i-o va dá si pre acést'a.“

„Pr.“

Epilogu la adunarea scaunale din Sibiul.

Unu corespundinte din Sibiu scrie lui „Kelet“ din Clusiu despre deputatiunile, sasesci in genere si despre deputatiunea sasésca a Sibiului in specie care merge la guvernul si la Majestatea Sea spre a protestá contra unei daraburiri eventuale a fundulu regiu, urmatóriele:

Alegerea comisiuniloru sasesci si pornirea loru pre drumu catra curtea prea inalta (espedarea loru la guvernulu ungurescu se intempla numai din necesitate inevitabila) s'a dispus de cátra comitetulu de actiune delegatu din partea vaticanului sasescu din locu; in diversele scaune si districte vicarii espusi voru esecutá cu credintia acést'a ordinatiune in adunările comune acolo, unde elementulu sasescu este in majoritate; cu atátu mai siguru a potutu pretinde in adunarea scaunale tienuta la 4 Novembre (n. a. c.) Franciscu Gebbel, organulu superintendentelul Dr. Deutsch in cele politice, cá sa tramitemu si noi o deputatiune la Budapést'a si la Vien'a, inse cu acea indrumare, cá ea se considere in procederea sea in modu deobligatoriu de directiva acele puncte, pre cari le au satoritu adresele renumite ale Universitátei sasesci la 16 Decembre 1872 si la 19 Decembre 1873 cátra ministeriulu ungurescu cá unu felu de „ultimatu.“

Se scie, ca pre acelu tempu Franci'a stá inbrâncita la pamentu si calcata in picióre, dintre deputatii cei mai sanguinici ai universitátei si intipuiá fia care, ca este mai multu chiaru si decátu Bismark si déca Bismark a pututu dictá Franciei, 5 miliarde, pentru ce se nu póta dictá si Universitatea s. guvernulu ungurescu si legislatiunei unguresci 12 puncte de pace?

Fia care „deputatu din conflu“ erá de ajunsu convinsu, ca elu a batutu pre francezi, dupa ce chiaru si C. Hannenheim, unu barbatu de altmintrea cu sânge domolu s'a dechiaratu cu ocasiunea desbaterei asupr'a famosului „ultimatu“, ca precum germanii cu mâna grea si cu sabiele ponderóse au ruinatulu pre nerusinatulu „francezu“ (Franzmann), asiá va inventia si nobil'a Universitate pre unguru mores, déca nu va acceptá cele 12 puncte. Stefanu Bitto inca a recomensatu pre Carolu Hannenheim pentru acést'a spresiune marcata si nevinovata, denumindulu de jude la tribunalulu de aici si de unu stillschweiger Actionair la „Tageblatt.“

Reintorcendumu la deputatiunea numita a scaunulu Sibiul, trebuie sa dicu, ca guvernulu aru puté sa refuse

primirea acestei deputatiuni din simpla cauza, pentru ca ea chiaru si in sensulu celu mai estinsu sasescu nu e competentá, cá sa se arete in spectrulu publiculu numitu.

De asemenea este indreptatita adunarea comuna a scaunulu Sibiului a aduce o resolutiune valida numai atunci, cându membrii adunárei suntu celu putienu in majoritate absoluta. Fiindu numerulu membriloru din adunarea scaun. 228 se cere pentru absolut'a majoritate presentia a celu putienu 115 membri. Cându se deschise adunarea sc. din 4 Novembre este dreptu ca au fostu de fatia 125—130, dara cându a inceputu se pledeze Gebbel pentru alegerea deputatiunei, o turma intréga de deputati sasi a esitu afara, si togm'a la actulu relativu la deputatiune s'a aretatu in modu eclatantu necapabilitatea adunárei de a aduce resolutiuni, fiindu in locu de 115 membri numai 96 de fatia, cari au votatu. Se va vedé acést'a si din protocolu, pentru ca deputatulu din Resinari, Ciucianu, a facutu atentu pre presiedintele Gebbel asupr'a acestei impregiurári. Acést'a ce e dreptu a si disolvatu adunarea ne mai fiindu capabila a aduce resolutiuni, dara nu a enunciatu nevaliditatea actulu de alegere a deputatiunei: se póte ca n'a facutu acést'a temendu-se de fulgerile vaticanului?

Correspondintia originala.

(Urmare din Nr. 85).

Se numescu acum pre nefericitii mei conlocuitori. Facu acést'a, marturisescu dle, cu inim'a plina de dorere si de amaraciune, cându 'mi aducu aminte de bunastarea celoru inainte de venirea jidaniloru aici. Anim'a mie sfiata si amu ganditu si pâna acum numai odata, ca de-si dela mine jidovii nu voru scóte nice o palma de locu, amu inse copii si amu frumósa mosia in satu si la câmpu, care dupa mórtea mea se va impartí între ei, si partea unuia séu a altuia dintre ei usioru va trece in mânilé vre-unui jidovu, cáci ei se pricepu de minune a trage pre ómenii nostri cá cu magnetulu la carcima loru. Amu cugetatu de multe ori in mine ca ei (jidovii) trebuie sa scie ce-va facatura de satenii si tieranii nostri preste totu, se imbudiescu la beuturile loru spirituóse cari suntu mestecate cu vitriolu si totu feliulu de materii stricacióse. Uitate dle din dealu deasupr'a Géogiului preste Geogiu, si vei vedé multime de case nóue; acelea suntu tóte de zidu si ale jidoviloru. Geogenii mergu vér'a cu multimea — tocma cum mergea sub jobagia jobagii la dni — la lucru la câmpu la jidovi pentru camete dupa datorii. In Ringetiu, in Mad'a, in tóte satele suntu jidovi si toti s'au imbogatitu din sudórea sateniloru.

Jidovulu Peter au fostu cumperatu unu pamentu dela Alesandru Pera care lu capetase de zestre cu muerea. Lânga pamentulu acést'a avé sór'a lui o casa cu curte si ast'a au cumperatu-o Peter cu momelé promitiendu muerei ca ii da pre anu 4 ferdele de cucuruza smicuratu. Betran'a nu au vrutu se venda cas'a dar' jidovulu si-au castigatu ómeni pentru beutura si póte si platiti cu cáti-va floreni, cari au scosu pre bét'a betrana din minte si mai la urma s'au invoitu la vendiare, dara s'au caitu uritu dupa aceea, cáci nu avé unde se siéda si perea de fóme, — apoi curendu dupa aceea au si muritu, remanendu jidovulu cu casa si gradina tocma inaintea bisericeii si-au facutu apoi in loculu casei vechi casa nóua de zidu. De aceea au umblatu elu multu dupa loculu acést'a, cá cându esu ómenii din biserica sa între deloculu elu in carcima la vinarsu. Elu a fostu mai luatulu dela Petru Rusu unu locu pentru 60 fl. v. a. Dela Luc'a Rusu au luatulu altu locu in pretiu de 60 fl. datoria pentru beutura, precum si unu

locu dela Nicolau Stoic'a totu pentru beutura. Elu a umblatu mai multu de a scosu datoria dela ómeni in bani, avendu póte in cugetu sa se duca de aici dupa ce 'si face bani multi. Dupa aceea s'a insuratu luandu-si de muere o jidovóica, locurile le-au vendutu; nu tardiu dupa aceea au bancrotatu, apoi s'au dusu in Banatu si au deschisu acolo nu sciu in ce orasiu bolta. Ómenii tienu ca elu au bancrotatu cu voi'a, pentruca luase si bani imprumutu, dela unulu din Secarembu mai multe sute si dela altii. Cas'a i s'a licitatulu pentru detorii, dara nici a 4 parte nu face cátu suntu detoriile.

Dara acum asculta dle! Jidovóica pomenita mai nainte, de aici, au luatulu dela trei frati si anume: dela Alesandru Apostu si Sivu Pera tóta mosi'a, si insemnezu ca fia-care dintre ei au avutu cáte o mosia jobagésca intréga. Dela Apostu au luatulu chiaru si mór'a, elu sa si pustiitu de aici, amu auditulu ca aru fi in pricazu, — celoru-lalti doi le-au remasu morile. Dela Iosifu Filimonu au luatulu in anulu acést'a pentru o detoria de 800 fl. bani rei, cele mai multe pamenturi in satu cu multi pomi: nuci, meri, pruni si alti pomi, cátu au mai remasu numai cu casa si o bucatia de locu lânga casa. Iosifu Boiantiu (june) au avutu 1/2 sesiune jobagésca, cáru'a jidovóica iau totu datulu si mancare si beutura, si si-au insemnatulu cátu au vrutu ea in conto, dara deodata iau spusu ca contulu e mare si i-au luatulu in anu 1874 cu contractu facutu cu notariulu, cas'a si pamentulu, si elu a remasu proletariu. Nicolae Boiantiu, fratele celui din susu s'au trezitu numai odata ca este detoriu cu 50 fl. atunci jidovóica au pornitu procesu asupr'a-i dupa aceea omulu s'au impacatu cu ea, au datulu jidovóicei cas'a si gradin'a si inca cáte-va pamenturi cu pomi cu totu, cas'a si gradin'a au fostu la fundulu gradinei jidovóicei, care (casa) ea au demolatu-o (huruitu-o) si loculu de casa cu curtea si gradin'a lu-au impreunatu cu gradin'a ei.* Dela Gaiu Ioanu lui Zacharie au luatulu 2 gradini, un'a cu casa si gradinile amendóue cu pomi, cas'a au huruitu-o jidovóica si au arsu-o. Ea au datulu si putieni bani pentru casele acestea, dara pretiulu loru in partea cea mai mare au fostu detoria pentru beutura. — Ioanu a muritu si a lasatu muiera cu 3 copii in usile ómeniloru!

(Va urmá.)

Carsulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

Inim'a impetrata si nesimtitórie se móia prin impresiuni de compatimire.

Trandav'a si nepasarea se perdu prin desteptare, trezire, incuragiare si imbarbare la lucru; sa-i dea lenesiuului in tóta diu'a cáte ceva de lucru, apoi sa-i cerceteze lucrarea, cá sciindu, ca are sa dea séma invetiatiunulu despre acést'a, sa se nevoiesca a o face de buna séma si bine. Celu furiosu sa-i arate adeseori reulu ce-lu casiuéza altor'a, si cátu de greu aru suferi si elu o asemenea nedreptate din partea altuia.

Astufeliu va simti caintia si se va dumeri.

Aplecárilé, cari in sine suntu bune, dara au luatulu o directiune stengace, cu cátu le va indreptá mai multu spre fapte bune, cu atát'a se voru abate mai multu dela cele rele. D. e. déca unu copilu are aplecare, a se jucá in tierina ori nasipu; pre unulu cá acést'a sa nu 'lu oprésca inv. de a mai umblá cu de acestea, ci numai sa 'lu convinga, ca intorcendu asiá tierina ori nasipu cu mânilé perde tem-

* Amu vediatulu cu ochii mei gardu celu nou, inceputu si facutu dealungulu utilitiei dela capetulu gradinei de mai nainte a jidovóicei. Coresp.

pulu in zadaru; ci mai bine sa vina in gradina, ca-i va dá densulu sa se jóce. Acolo sa-i arate buruienile si cum sa le apuce, sa le plivésca. Cu câtu 'i-va aratá si 'lu va pune mai desu la lucruri copilaresci de gradina, cu atát 'lu va face, a se lasá mai multu de joculu de giab'a in nasipu, si va capatá placere si se va deprinde totu mai bine in exercitiile de gradinaritu si in cunoscareá fapteloru.

Fatia cu acestea s'au propusu urmatóriele intrebari practice:

1. Cum va puté inv. desberá pre copilulu dela aplecári si porniri rele si deprinde la moravuri si aplecári bune?

2. Déca va impedeá inv. oca-siunea inlesnitoria la necuviintie, prin-de-va copilulu indata a face fapte bune?

3. Cum va puté inv. face copiiloru placute moravurile bune si a-i dedá la ele?

4. Cum va puté inv. desberá pre copii, cari sunt deprinsi la murdaria, furtu si alte necuviintie, la siopacá-iele in prelegere, nepasare de mai mari, disordine, nepunctualitate si deprinde la cele cuviinciose?

5. Cum va puté inv. desberá pre lenesiu de trandavie si deprinde la activitate cu staruintia?

6. Cum va puté inv. desberá pre celu cu inim'a impetrata, pre celu sumetiu si falosu, pre celu furiosu de aceste aplecári rele si deprinde la bune?

Responsurile primite:

1. Invetiatoriulu va puté desberá pre copilulu dela aplecári si porniri rele, déca 'lu va impedeá totu mai multu dela seversirea fapteloru celoru rele delaturându-i totu mai multu oca-siunea inlesnitoria la acestea.

Deodata cu impedearea faptei rele sa-i inlesnésca oca-siunea la fapta buna si sa-lu puna, sa o faca.

Sa staruésca inv. intru a abate pre copilulu dela reu si a-lu pune sa faca bine.

Asinfeliu 'lu va puté apoi cu incetulu deprinde la iubirea si seversirea fapteloru bune de voi'a lui.

2. Déca a impedeatu inv. copilului oca-siunea inlesnitoria la necuviintia, sa nu créda, ca cu acést'a a facutu destulu, ci sa aiba si de aci incolo grija asupr'a aceluasi. Copilulu deprinsu la o necuviintia si déca se vede intr'unu felu impedeatu a o face, cérsa sa o faca intr'altu modu; in-sa inv. sa nu lipsésca a 'lu impedeá si acum si inca mai tare in acést'a incercare noua; apoi iéra sa-i arate marimea acelu reu; sa-lu convinga despre urmáriele cele nefericite, ce ajungu pre facatori de rele; sa-i arate cu interesu, câtu de scumpa este fapta cea buna si cata fericire 'lu va ajunge in urm'a faptei bune — apoi sa-lu puna sa o faca.

Sa nu despezze inv. vedindu, ca nu póte reusi usioru; ci sa lucreze cu staruintia si zelu in contielegere cu parinti in acést'a privintia si — va cascigá pre copilulu cu incetulu.

3. Inv. in contielegere cu parintii va puté face copiiloru placute moravurile bune, déca va pune pre copii gresiti sa faca ceva bine, apoi 'i va face sa simtia bunetatea acelei fapte seversite, si déca le va aratá si ómenii, cari s'au fericitu prin aceea, ca au avutu aplecári si moravuri bune.

Simtiendu copii adeseori urmáriele cele placute ale fapteloru bune — cu incetulu se voru dedá, a le face de voi'a lor.

4. Pre copilulu murdaru sa-lu puna inv. sa se véda in oglinda, câtu este de uritu; sa-lu puna apoi, sa se uite si la unulu curatitu, sa véda, câtu 'i sta acestui'a de bine. Sa-lu constringá apoi a veni dupa amédi la scóla

curatitu. Atunci iéra sa-i dea oglind'a, sa se véda câtu-i sta acum de bine.

Pre furu sa-lu puna sa dea inapoi lucrulu furatu; sa-i arete ce mare pecatu este, a furá; sa-lu scótiá din banca si sa-lu puna sa siadia singuru la o parte, cá unu *facatoriu de rele*. Acasa sa-i impedece oca-siunea de a lingari, gustari s. a. — sa nu-lu mai lasesa umble de capulu lui. In biserica sa róge pre dnii preoti, a nu-i mai dá (dara nici la alti copii ministranti in altariu) sa tiena la miruitu discuri de adunatu crucei deschise, nici sa-i lase oca-siunea, a colindá prin altariu pre la locuri cu crucei, prescuri si alte de felulu acest'a. Apoi sa-lu aiba sub deosebita inspectiune — pâna ce va dá dovedi de indreptare.

Pre *siopacatoriulu in prelegere* sa-lu puna sa dica si elu, ceea ce s'a explicatu; firesce ca nu va scé ce sa dica, si asiá — a datu de rusine. Care nu vré sa scie de rusine, nici de provocare sa se scótiá dintre conscolarii sei din banca la o parte, cá unu *turburatori de linisce*.

Pre celu ce nu-i pasa de mai mari sa-lu oprésca de a vorbi neintrebatu. Déca intra in scóla fâra de a salutá pre invetiatoriulu sa-lu tramita afara cu demandarea, cá iéra sa intre si atunci sa salute. Asia sa faca cu elu si parintii acasa. Incátu pentru utilita sa-lu faca atentu si asupr'a copiiloru celoru de omenie, cum se pórtá cátra mai mari si sa-lu provóce a se portá si elu asemenea.

Preste totu gresiala in contr'a respectului cátra mai mari sa-lu puna sa-si o corega indata.

Pre celu aplecatu la disordine sa-lu controleze invetiatoriulu mai adeseori si sa-lu constringa, a-si aduce trebuinciosele si a si-le pune la loculu cuviinciosu. Acasa inca sa provóce pre parinti sa-lu constringa, a-si pune lucrurile la loculu loru anumitu si a-si face la tempulu cuvenitu ocupatiunile scolastice si cari-i le dau parintii de facutu.

Pre celu nepunctualu sa-lu iá la dare de séma pentru întârdiare. Sa-lu oprésca de a intrá in banca la loculu seu atát'a tempu, cu câtu a venit mai târdiu in prelegere. Sa se intieléga inv. cu parintii, a-lu tramite regulatu si la tempulu cerutu la scóla; a-lu tramite adeseori pâna in odai'a scólei cu câte cinev'a; a-lu luá la dare de séma, cându vine acasa târdiu; a-lu opri dela jocu atát'a tempu, cu câtu a venit acasa mai târdiu.

5. Pre lenesiu 'lu va puté desberá inv. de lenevire, déca 'lu va face a semti daun'a ce 'i-a aduso lenevirea; apoi sa-i dea ocupatiuni potrivite; sa-lu incuragieze si sa-i arate, cum sa le faca bine. Acasa sa provóce pre parinti, a-lu impedeá dela jocu fâra mesura si a-lu pune la lucru. Sa caute asupr'a lui cu dragoste, cându 'lu vede lucrându si cându le spune inv. ca a fostu multiamitu cu lucrarea lui.

6. Pre celu cu inim'a impetrata luva puté desberá de acést'a gresiala, déca 'lu va face sa simtiésca compatimire pentru cei neputinciosi si nefericiti; apoi sa-lu indemne si la oca-siuni sa-lu inlesnésca si sa-lu puna a ajutori pre unii atari cu câte ceva.

Pre celu sumetiu si falosu sa-lu faca a simti, ca elu nici nu este in stare a seversí fapte, la cari sa-i remnésca cineva. Ci sa se silésca a inveti'a bine la scóla, cá sa scie sa faca fapte demne de lauda; atunci in adeveru 'lu-lu laudá lumea. Dara cându 'lu vedu ómenii facendu fapte asiá proste si totusi se lauda cu ele, numai câtu ridu de elu. Apoi déca a facutu o fapta in adeveru buna, pre acést'a sa i-o considere invetiatoriulu.

Pre celu furiosu sa-lu faca sa intieléga, câtu de mare reu póte ca-

siuná elu altor'a, dara si lui insusi, cându se infuriéza si lucréza, fâra sa ea séma, ce face; câtu de cu greu i-arú veni, cându arú cadé si elu in mânilé unui omu furiosu si câte nedreptáti arú trebui sa sufere. Apoi sa midilocéscá prin parinti, cá cerendu cev'a si dela ei cu furia, nici odata sa nu-i acordeze acea cerere; ci sa-i despretiniésca o asiá purtare, si sa-i implinésca rogarea numai du-pace o face liniscitu.

(Va urmá)

Varietáti.

* * * *Scóla nóstra din cetate*. In siedintia comunitátei Sabiiului de luni in 3 Novembre s'a votatu pentru scóla nóstra din cetate 200 fl. cá dotatiune anuale din cass'a cetátei. S'a mai votatu mai departe pentru acést'a si pentru celelalte scóle gr. or. câte 2 stenjini de lemne de focu de fia-care odaia de scóla.

* * * *Constituirea protopresbiteratului Sabiiului* s'a facutu eri sub presidiulu P. Protopresbiteru Ioanu Popescu. Dupa câtu amu pututu aflá constituirea a decursu in cea mai buna si armonica ordine. In comitetu s'a alesu P. as cons. Zacharia Boiu, P. Dem. Cuntianu, celu dintáiu parochu in cetate, celu din urma in suburbiulu Iosefinu alu cetátei Sabiiului; P. Ioanu Nesci'a par. in Bungardu; Ioanu Oprisiu par. in Siur'a mare; dintre mireni suntú alesi Ioanu Candrea prof., Constantinu Popoviciu notariu in Sadu, I. Pop'a notariu in Boitia, Ioanu Iancu notariu in Mohu, Georgiu Pipernea fostu invetiát. in Cristianu, Bucuru Duncasiu economu, I. Hambasiu economu din Rasinari.*

In scaunulu protopr. au intratu noi P. Ioanu Hentesiu ases. epitr. si par. in Ocn'a, P. Demetriu Cuntianu si P. I. Bratu in Rasinari. Defensoru matrimoniale este alesu Petru Brote priv. si notariu scaunale Moise Tom'a archivaru consistoriale.

Audimu ca in unele comune, cari vinu aronlate la acestu protopresbiteratu si se deosebescu de celu alu *Salistei* se face renitentia si se di-
ca din cauza ca li e „dragu“ de protopopulu loru de mai nainte voru se remana si mai departe cum au fostu. O astufeliu de dragoste, ni se spuse, s'a intemplatu chiaru sub presidiulu P. Prot. I. Hanni'a in suburbiulu de josu, unde conduce in-susi in persóna, sinodulu in loculu so-crului Précinstiei Sele.

* * * *Drumul de feru orientalu*. Dela 1 Decembre a. c. c. n se mai imputienéza comunicatiunea cu Brasiovulu cu dóne trenuri, si adeca cu cele de Marti si Sambata diminéti'a. Asiá dara dela datulu de mai susu cu Brasiovulu numai *lunea* si *joia* vomu mai avé comunicatiun directa.

*) Pre ceilalti nu ii amu pututu aflá Red.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Novembre 1875.

Metalicele 5%	69 25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 10
Imprumutulu de statu din 1860	110 75
Actiuni de banca	919 75
Actiuni de creditu	192 40
London	113 80
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	84 50
„ „ „ Temisiorene	80 75
„ „ „ Ardelenesci	79 50
„ „ „ Croato-slavone	74 —
Argintu	104 90
Galbinu	5 38
Napoleonu d'auru (poli)	9 10

Nr. 265.—1875.

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni a prea Venerabilului Consistoriu archidiece-sanu din 8 Augustu Nr. 2268 a. c. la veduvit'a parochia gr. orientala de clas'a III. din Gridu in protopres-

biteratulu Fagarasiului se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

1. Emolumentele suntú pre lánge venitele stolari usitate dela 160 familii alesi câte 8 copuri de bucate; iéra dela 42 familii mestecate pe jumetate.

2. Unu locu de samenatura agru de 3 galete.

3. O livadie de 4 cara de fenu la unu locu care se folosescu in totu anulu.

4. Folsirea erbii, din progadea bisericeii.

5. Tacs'a pasciloru cu câte 8 cr. dela tóta famili'a. Care tóte computate la olalta, aducu sum'a 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá postulu acést'a parochialu, au de a-si adresá concursele lorú construite conformu statutulu organicu, pâna la terminulu aretatu la subscrisulu.

Fagarasiu in 18 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru Popescu,

(1—3)

protop.

Concursu.

Devenindu a dóu'a parochie gr. or. de class'a III. din comun'a Toparci'a vacanta, spre ocuparea acestei statiuni se escrie concursu pâna in 30 Novembre 1875 st. v.

Emolumentele impreunate cu acést'a statiune suntú:

a) 11 jugere 297⁰ de pamentu parte fanatic parte locu aratoriu;

b) accidente stolare regulate dupa 205 familii, care computendu-se la olalta dau o suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au a-si insinuá recursele bine informate in sensulu statutulu organicu in terminulu prescisu mai susu, la scaunulu protopopescu gr. or. alu tractulu Mercurea.

Comitetulu parochialu gr. or. Toparci'a in 5 Oct. 1875 st. v.

Presiedintele comitetulu.

Ioanu Greavu.

Ioanu Lepedatu.

notariu.

Ioanu Drocu,

(1—3)

adm. protopopescu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in comm'a bisericeasca greco-orientale de class'a III. Minth'a cu fili'a Besanu se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele acestei parochii suntú: folsirea portiunei canonice si venitele stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, au a-si asterne pana la terminulu indicatu suplicele lorú, instruite in sensulu st. org. — la subscrisu u.

Dev'a 30 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Ioanu Papiu,

(1—3)

protopresbiteru.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. Bab'a de class'a III, se escrie concursu pâna la 30 Novembre a. c. cându va fi alegerea.

Emolumentele suntú:

1) 8 Jugere si 354 orgii aratoriu.

2) 4 Jugere 1456 orgi fenatiu.

3) 3 Jugere 716 orgi pasiune.

4) Dela o suta case dela fia-care casa o mertia mica de malaiu si dela tóta cas'a un'a di de lucru si stol'a indatinata dela servitiile preotiesci dupa cum s'a s'averitu de comisiunea ambulanta.

Doritorii de a cáscigá acestu postu de preotu au sa-si inaintedie recursele lorú la subscrisulu scaunu protopresbiterale, sa fia teologi absoluti, pâna la terminulu indicatu:

Cs. Giurgesti in 16/10 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Bodea,

(1—3)

protopopu.